

«Առեկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ
2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված
տարվա համար

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	9
1 Նախապատմություն	6
2 Պատրաստման հիմունքներ	6
3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն	6
4 Չուտ տոկոսային եկամուտ	6
5 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ	6
6 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս	6
7 Չուտ շահույթ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	6
8 Չուտ շահույթ փոխարժեքային տարբերություններից	6
9 Չուտ շահույթ վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից	6
10 Արժեզրկումից կորուստներ	6
11 Ընդհանուր վարչական ծախսեր	6
12 Շահութահարկի գծով ծախս	6
13 ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	6
14 Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	6
15 Դեբիտորական պարտքեր հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով	6
16 Հաճախորդներին տրված վարկեր	6
17 Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	6
18 Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	6
19 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	6
20 Այլ ակտիվներ	6
21 Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	6
22 Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	6
23 Այլ փոխառություններ	6
24 Այլ պարտավորություններ	6
25 Բաժնետիրական կապիտալ	6
26 Ռիսկերի կառավարում	6
27 Կապիտալի կառավարում	6
28 Պարտավորվածություններ	6
29 Գործառնական վարձակալություն	6
30 Պայմանական դեպքեր	6
31 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ	6
32 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	6
33 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք	6
34 Միջին արդյունավետ տոկոսադրույթներ	6
35 Ժամկետայնության վերլուծություն	6
36 Ակտիվները և պարտավորություններն ըստ արժույթների	6

KPMG Armenia cjsc
 8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
 26/1 Vazgen Sargsyan Street
 Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
 ԳՂ, Երևան, 0010
 Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
 «Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
 8-րդ հարկ

Telephone Զեռախոս + 374 (10) 566 762
 Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
 Internet Ինտերնետ
 www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Առէկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ» ՓԲԸ
 Խորհրդին

Ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ եզրակացություն

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Առէկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ» ՓԲԸ-ի (այսուհետ՝ «Բանկ») կից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2009թ., հաշվետու տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական ծանոթագրությունները:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Այս պատասխանատվությունն ենթադրում է սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման համար տեղին ներքին վերահսկողության համակարգի մշակում, ներդրում և կիրառում: Այս պատասխանատվությունը ենթադրում է նաև համապատասխան հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրություն և կիրառություն, ինչպես նաև ողջամիտ հաշվապահական գնահատականների օգտագործում:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի համապատասխան պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների նպատակահարմարության, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր կարծիքի հիմք հանդիսանալու համար:

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ, ԳՂ օրենսդրության համաձայն գրանցված ընկերություն և շվեյցարական KPMG International Cooperative ("KPMG International") կազմակերպության անդամակցող «Քեյ-Փի-Էմ-Ջի» անկախ ֆիրմաների ցանցի անդամ

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Բանկի ֆինանսական վիճակը առ 31-ը դեկտեմբերի 2009թ., ինչպես նաև նրա գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Էնդրյու Քոքսշել
Տնօրեն

Տիգրան Գասպարյան
Աուդիտի բաժնի ղեկավար

KPMG Armenia

«Քեյ-Փի-Էս-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ-ԷՄ-ՋԲ
1 մարտի 2010թ.

	Ծնթց.	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ		3,648,193	2,617,839
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	13	6,036,813	2,731,094
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	14	743,445	4,646,055
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ		15,734	-
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	15	3,787,762	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	16	21,409,475	19,335,981
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ			
- Բանկի կողմից պահվող	17	138,511	96,462
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ			
- Բանկի կողմից պահվող	18	656,976	20,727
- Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված	18	-	549,527
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	19	2,356,159	2,246,755
Այլ ակտիվներ	20	228,875	291,319
Ընդամենը ակտիվներ		39,021,943	32,535,759
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	21	3,721,914	1,828,645
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ		-	550,263
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	22	20,547,443	19,742,077
Այլ փոխառություններ	23	525,259	292,648
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	99,867	48,179
Այլ պարտավորություններ	24	123,406	141,008
Ընդամենը պարտավորություններ		25,017,889	22,602,820
ՄԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	25	12,347,279	8,497,251
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից աճ		167,437	167,437
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ		107,555	73,917
Չբաշխված շահույթ		1,381,783	1,194,334
Ընդամենը սեփական կապիտալ		14,004,054	9,932,939
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		39,021,943	32,535,759

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ԳՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՆՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Ստացված տոկոսներ	3,049,080	2,416,137
Վճարված տոկոսներ	(1,166,577)	(858,688)
Ստացված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	688,636	553,117
Վճարված զուտ կոմիսիոն և այլ վճարներ	(264,134)	(122,075)
Ջուտ մուտքեր շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	233,701	-
Ջուտ մուտքեր արտարժույթով գործառնություններից	668,470	457,186
Ջուտ մուտքեր վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից	47,117	97,471
Այլ եկամուտ (ծախսեր)	(42,849)	14,735
Ընդհանուր վարչական ծախսեր	(1,934,472)	(1,657,902)
Գործառնական ակտիվների (աճ) նվազում		
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	3,074	3,191
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	(3,785,280)	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(1,389,055)	(9,313,652)
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	(78,273)	(169,644)
Այլ ակտիվներ	87,537	47,909
Գործառնական պարտավորությունների աճ (նվազում)		
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	1,914,123	1,545,616
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	(550,045)	550,263
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	(2,368,025)	3,058,202
Այլ փոխառություններ	140,568	-
Այլ պարտավորություններ	(33,182)	(120,272)
Գործառնական գործունեությանը օգտագործված դրամական միջոցների զուտ հոսքեր՝ նախքան շահութահարկի վճարումը	(4,779,586)	(3,498,406)
Վճարված շահութահարկ	(132,253)	(72,159)
Գործառնական գործունեությանը օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր	(4,911,839)	(3,570,565)
ԳՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԳՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Հիմնական միջոցների ձեռքբերումներ	(425,588)	(873,325)
Ներդրումային գործունեությանը օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր	(425,588)	(873,325)
ԳՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ		
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից	3,850,028	6,000,003
Դրամական միջոցների հոսքեր ֆինանսավորման գործունեությունից	3,850,028	6,000,003
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ (նվազում)	(1,487,399)	1,556,113
Փոխանակված փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	1,892,588	(34,985)
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ	9,871,620	8,350,492
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	10,276,809	9,871,620

32

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

*«Առեկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ» ՓԲԸ
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար*

	Բաժնետիրական կապիտալ հազ. դրամ	Հիմնական միջոցների վերագնահատումից աճ հազ. դրամ	Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատման պահուստ հազ. դրամ	Չբաշխված շահույթ հազ. դրամ	Ընդամենը սեփական կապիտալ հազ. դրամ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2008թ.	2,497,248	167,437	-	876,593	3,541,278
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Շահույթ	-	-	-	317,741	317,741
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	151,894	-	151,894
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	(77,977)	-	(77,977)
Ընդամենը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	73,917	-	73,917
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	73,917	317,741	391,658
Թողարկված բաժնետոմսեր	6,000,003	-	-	-	6,000,003
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	8,497,251	167,437	73,917	1,194,334	9,932,939
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2009թ.	8,497,251	167,437	73,917	1,194,334	9,932,939
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Շահույթ	-	-	-	187,449	187,449
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք					
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	71,332	-	71,332
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն՝ առանց հարկերի	-	-	(37,694)	-	(37,694)
Ընդամենը այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	33,638	-	33,638
Ընդամենը համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	33,638	187,449	221,087
Թողարկված բաժնետոմսեր	3,850,028	-	-	-	3,850,028
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	12,347,279	167,437	107,555	1,381,783	14,004,054

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների
բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Նախապատմություն

Հիմնական գործունեությունը

«Առէկսիմբանկ» ՓԲԸ-ն («Բանկ»)՝ «Ռոսիյսկի Կրեդիտ-Արմենիա Բանկ»-ի իրավահաջորդը, հիմնադրվել է 1998թ. հունիսի 3-ին: 2009թ-ին Բանկը վերանվանվեց «Առէկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ» ՓԲԸ-ի:

Բանկի հիմնական գործունեությունն ավանդների ներգրավումն է, հաճախորդների հաշիվների սպասարկումն է, վարկերի ու երաշխիքների տրամադրումն է, դրամավճարային գործառնությունների իրականացումն է, ինչպես նաև արժեթղթերով ու արտարժույթով գործարքների իրականացումը:

Բանկի գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից: Բանկն ունի 15 մասնաճյուղ, որոնց միջոցով իրականացնում է իր գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան, Մ. Սյրտչյանի փ. 12: Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մեծամասնությունը տեղակայված է Հայաստանի Հանրապետությունում:

Բանկը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետության ավանդների երաշխավորման պետական համակարգի անդամ:

Բաժնետերեր

Բանկն ամբողջությամբ պատկանում է «Գազպրոմբանկ» ԲԲԸ-ին:

Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 31-ում:

Հայաստանի գործարար միջավայր

Հայաստանում տեղի են ունեցել քաղաքական և տնտեսական փոփոխություններ, որոնք ազդեցություն են ունեցել և կշարունակեն ազդեցություն ունենալ այս միջավայրում գործող ձեռնարկությունների գործունեության վրա: Հետևաբար, Հայաստանի գործարար միջավայրում ծավալած գործունեությանը հատուկ են ռիսկեր, որոնք բնորոշ չեն այլ շուկաներին: Ի լրումն, կապիտալի և վարկային շուկաներում վերջերս դիտվող ճգնաժամը ավելի է բարձրացրել տնտեսական անորոշության մակարդակը գործարար միջավայրում: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության ֆինանսական դրության և գործառնությունների վրա գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների և վաճառքի համար մատչելի ակտիվների, որոնք ներկայացված են իրական արժեքով:

Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը ՀՀ դրամն է («դրամ»): Դեկլարության կողմից Բանկի համար ֆունկցիոնալ արժույթ է սահմանվել դրամը, քանի որ վերջինս արտացոլում է Բանկի գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը: Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ-ի պահանջների համաձայն պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացմանը, ինչպես նաև պայմանական պարտավորությունների ու ակտիվների բացահայտմանը վերաբերող մի շարք գնահատումներ և ենթադրություններ: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Մասնավորապես, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված զգալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 16-ում՝ վարկերի արժեզրկման գնահատման հետ կապված:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս կիրառվել է ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները նկարագրված են սույն ծանոթագրության վերջում:

Արտարժույթով գործարքներ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի վերջում արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով փոխարժեքային տարբերություններից ստացված շահույթը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է ժամանակաշրջանի սկզբում ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքի ու ժամանակաշրջանի ընթացքում

վճարումների ճշգրտումով ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերությունը: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք չափվում են իրական արժեքով, վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Վերափոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժույթային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում, բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի բաժնային գործիքների վերափոխարկման արդյունքում առաջացած տարբերությունների, որոնք ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Սկզբնական արժեքով ներկայացված, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Բանկը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ է համարում դրամական միջոցները և ՀՀ ԿԲ-ում ու բանկերում տեղաբաշխված նոստրո հաշիվները:

Ֆինանսական գործիքներ

Դասակարգում

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները, իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք`

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- կազմում են միասին կառավարվող որոշված ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ,
- հանդիսանում են ածանցյալ ֆինանսական գործիք (բացառությամբ այն ածանցյալ գործիքների, որոնք նախատեսված են և հանդիսանում են արդյունավետ հեջավորման գործիքներ), կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին Բանկի կողմից նախատեսվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ստորև ներկայացված պայմաններից մեկի բավարարման դեպքում:

- ակտիվները կամ պարտավորությունները կառավարվում և գնահատվում են իրական արժեքի հիմունքով,
- նախատեսումը վերացնում կամ էականորեն նվազեցնում է հաշվապահական անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային այլ հանգամանքներում, կամ
- ակտիվը կամ պարտավորությունը ներառում է պարունակվող ածանցյալ գործիք, որը էականորեն ձևափոխում է դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրի համաձայն:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք չունեն գնանշվող շուկայական գին գործող շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնց Բանկը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնց Բանկը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Բանկը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնց գծով Բանկը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարումնակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով և ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք Բանկը մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, բացառությամբ այն ներդրումների՝

- որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Բանկը նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնք համապատասխանում են տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

Ֆինանսական գործիքների համապատասխան դասակարգումը ղեկավարությունը որոշում է սկզբնական ճանաչման պահին: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ նախատեսված գործիքները սկզբնական ճանաչման պահին չեն վերդասակարգվում շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից: Ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, կարող է վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների կամ վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական գործիքների դասից, եթե կազմակերպությունը մտադիր է և ի վիճակի է պահել այդ գործիքները մոտ ապագայում կամ մինչև մարման ժամկետը: Այլ ֆինանսական գործիքները կարող են վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից միայն հազվագյուտ հանգամանքներում: Հազվագյուտ հանգամանքներն ի հայտ են գալիս եզակի արտասովոր դեպքի արդյունքում, և գրեթե անհավանական է, որ այն կրկին տեղի կունենա մոտ ապագայում:

Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Բանկը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով, իսկ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- բաժնային գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշվող շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապահովման պահանջները: Ամորտիզացված արժեքը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե դիտարկելի շուկայական տվյալների հիման վրա կատարած գնահատումը վկայում է սկզբնական ճանաչման պահին արժեքի համեմատ ակտիվի կամ պարտավորության իրական արժեքի աճի կամ նվազման մասին, ապա այդ աճից/նվազումից ստացված շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է անմիջապես շահույթի կամ վնասի կազմում: Եթե սկզբնական շահույթի կամ վնասի գումարը գնահատվում է հիմք ընդունելով ոչ միայն դիտարկելի շուկայական տվյալները, ապա այս շահույթը կամ վնասը համարվում է հետաձգված և համապատասխան հիմունքով ճանաչվում է ակտիվի կամ պարտավորության օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կամ ճանաչվում են շուկայական տվյալների դիտարկելի դառնալու, կամ ակտիվի կամ պարտավորության օտարման պահին:

Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշվող շուկայական գնի վրա՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները: Եթե գնանշվող շուկայական գինը առկա չէ, գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնահատման մեթոդիկաների միջոցով՝ որպես մուտքային տվյալներ առավելագույնս օգտագործելով շուկայական տվյալները: Նման գնահատման մեթոդիկաները ներառում են հղումը շուկայում վերջերս կատարված «անկախ կողմերի միջև գործարքներին», մեկ այլ էականորեն չտարբերվող գործիքի ընթացիկ շուկայական արժեքներին, զեղչված դրամական միջոցների հոսքերին և օպցիոնների գնորոշման մոդելներին, ինչպես նաև այլ

մեթոդիկաներին, որոնք սովորաբար օգտագործվում են շուկայի մասնակիցների կողմից գործիքի գինը որոշելու համար:

Դրամական միջոցների զեղչված հոսքերի մեթոդիկայի օգտագործման դեպքում դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը հիմնվում են ղեկավարության գնահատականի վրա, իսկ զեղչման դրույքը նմանատիպ պայմաններով գործիքի համար կիրառվող շուկայական համապատասխան տոկոսադրույքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Գնորդման մոդելների կիրառման դեպքում, մոդելում օգտագործվում են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շուկայական տվյալները:

Բորսաներում չըջանառվող ածանցյալ գործիքների իրական արժեքը գնահատվում է այն գումարի չափով, որը Բանկը կստանա կամ կվճարի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պայմանագրի գործողությունը դադարեցնելու դեպքում՝ հաշվի առնելով շուկայի ներկա պայմանները, ներկա պահին պայմանագրային կողմերի վճարունակությունը և իր սեփական վարկային ռիսկը:

Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

- շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչվում է այն ֆինանսական գործիքի գծով շահույթը կամ վնասը, որը դասակարգված է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերություններից առաջացած շահույթի և վնասի), մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում՝ ստացվելու ժամանակ և հաշվարկվում են կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունն ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի ընթացքում:

Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է, երբ ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու իրավունքների գործողության ժամկետը լրացել է կամ երբ Բանկը փոխանցել է ակտիվի սեփականության հետ կապված գրեթե բոլոր ռիսկերն ու օգուտները: Բոլոր իրավունքները կամ պարտավորությունները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են փոխանցման ժամանակ, ճանաչվում են առանձին՝ որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ: Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում է:

Բանկը որոշ ակտիվներ ապաճանաչում է նաև այն դեպքում, երբ դուրս է գրում անհավաքագրելի ճանաչված ակտիվներին վերաբերող մնացորդները:

Հետզմման և հակադարձ հետզմման պայմանագրեր

Վաճառքի և հետզմման պայմանագրերով («ռեպո») վաճառված արժեթղթերը հաշվառվում են որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարքներ, որի դեպքում արժեթղթերն արտացոլվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, իսկ պայմանագրային կողմի պարտավորությունը ներառվում է ռեպո գործարքների գծով վճարվելիք գումարների կազմում: Վաճառքի և հետզմման գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային ծախս և ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վերավաճառքի նպատակով հակադարձ հետզմման պայմանագրերով («հակադարձ ռեպո») ձեռք բերված արժեթղթերը գրանցվում են որպես հակադարձ հետզմման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ: Ձեռքբերման և վերավաճառքի գների տարբերությունը դիտվում է որպես տոկոսային եկամուտ և ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում ռեպո պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե հետադարձ վաճառք նախատեսող պայմանագրի շրջանակներում գնված ակտիվները վաճառվում են երրորդ անձանց, ապա արժեթղթերը վերադարձնելու պարտավորությունն արտացոլվում է որպես առևտրական նպատակներով պահվող պարտավորություն և չափվում է իրական արժեքով:

Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով գուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը գուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները, բացառությամբ շենքերի, որոնք արտացոլված են վերագնահատված արժեքով, ինչպես ներկայացված է ստորև:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Վերագնահատում

Շենքերն ենթակա են վերագնահատման կանոնավոր հիմունքով: Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է վերագնահատման ենթակա շենքերի իրական արժեքների շարժից: Երբ շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճը ճանաչվում է որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք՝ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում: Սակայն եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, ապա այն ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում: Երբ շենքի հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում: Սակայն եթե այդ նվազումը վերականգնում է նույն ակտիվի սեփական կապիտալում որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք ճանաչված նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած աճը, ապա այն ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Վարձակալված միջոցների բարելավումների գծով մաշվածությունը հաշվարկվում է ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետից և վարձակալության գործողության ժամկետից նվազագույնի ընթացքում: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– շենքեր	60 տարի
– վարձակալված միջոցների բարելավումներ	5-10 տարի
– համակարգիչներ և կապի սարքավորումներ	4-10 տարի
– գույք	10 տարի
– փոխադրամիջոցներ	15 տարի

Ոչ նյութական ակտիվներ

Բանկի կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռք բերման ծախսերը կապիտալացվում են որպես առանձին ծրագրի ձեռքբերման և ներդրման ծախսեր:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– համակարգչային ծրագրեր և լիցենզիաներ	5-10 տարի
---------------------------------------	-----------

Արժեզրկում

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Բանկը վերանայում է իր վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով: Վարկը կամ դեբիտորական պարտքը արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին, և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն ունի վարկի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, վարկի կամ փոխառության պայմանների այնպիսի վերանայում, որը Բանկն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկել, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի ակտիվ շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների

վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

Նախևառաջ Բանկը գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առանձին-առանձին այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի են, և առանձին-առանձին կամ խմբային այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի համար, որոնք առանձին վերցված զգալի չեն: Եթե Բանկը որոշում է, որ արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն առկա չէ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի համար՝ լինի այն զգալի թե՛ ոչ, ապա այն այդ վարկը ներառում է պարտքային ռիսկի համանման բնութագիր ունեցող վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և կատարում է խմբային գնահատում՝ արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնց գծով առանձին իրականացվել է արժեզրկման ուսումնասիրություն և որոնց գծով ճանաչվել են կամ շարունակվում են ճանաչվել արժեզրկման կորուստներ, ներառված չեն արժեզրկման ընդհանուր գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և նախկին փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող առկա տեղեկատվության հիման վրա կատարվել են ճշգրտումներ, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկման կորստի գումարը գնահատելու համար պահանջվող տեղեկատվությունը կարող է սահմանափակ լինել կամ այլևս ամբողջությամբ չհամապատասխանել ներկա հանգամանքներին: Սա կարող է լինել այն դեպքում, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարություններ ունի և Բանկի տրամադրության տակ կան քիչ տվյալներ համանման վարկառուների մասին: Այս դեպքերում արժեզրկումից կորստի գումարը Բանկը գնահատում է ելնելով իր փորձից ու դատողություններից:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Բանկը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված ցանկացած պահուստները) դուրս է գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում է, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են վաճառքի համար մատչելի ակտիվներում ընդգրկված չգնանշվող բաժնային գործիքները, որոնք չեն հաշվառվում իրական արժեքով, քանի որ այն հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել: Եթե առկա է այդ ներդրումների գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարն իրենից ներկայացնում է ներդրման հաշվեկշռային արժեքի և համանման ֆինանսական ակտիվների ներկա շուկայական հատույցադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը:

Այս ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում և ենթակա չեն հակադարձման:

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակված վնասը փոխանցելով շահույթի կամ վնասի կազմ՝ որպես վերադասակարգման ճշգրտում: Կուտակային վնասը, որը համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմից վերադասակարգվում է շահույթի կամ վնասի կազմ, հանդիսանում է ձեռքբերման արժեքի՝ հանած մայր գումարի մարումները ու մաշվածությունը, և ընթացիկ իրական արժեքի՝ հանած նախկինում շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչված արժեզրկումից կորուստները, միջև տարբերությունը: Ժամանակային արժեքին վերագրելի արժեզրկման գծով պահուստի փոփոխություններն արտացոլվում են որպես տոկոսային եկամտի բաղադրիչ:

Վաճառքի համար մատչելի բաժնային արժեթղթում կատարած ներդրման իրական արժեքի էական կամ երկարաժամկետ նվազումը դրա սկզբնական արժեքից հանդիսանում է արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթի իրական արժեքն աճում է և այդ աճը հնարավոր է անկողմնակալորեն կապել շահույթի կամ վնասի կազմում արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը, ապա արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, իսկ հակադարձված գումարը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում: Այնուհանդերձ, արժեզրկված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթի իրական արժեքի ցանկացած հետագա վերականգնումը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում:

Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից (հանած վաճառքի ծախսերը) և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ՝ առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Բանկը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են գեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում՝ պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

Վարկավորման պարտավորվածություններ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը հանձն է առնում վարկավորման պարտավորվածություններ, որոնք ներառում են չօգտագործված վարկային պարտավորվածությունները, ակրեդիտիվները և երաշխիքները ու տրամադրում է վարկային ապահովագրության այլ տեսակներ:

Ֆինանսական երաշխիքներն իրենցից ներկայացնում են պայմանագրեր, որոնք պարտավորեցնում են Բանկին կատարել որոշակի վճարումներ, որոնք կփոխհատուցեն երաշխիքի սեփականատիրոջ այն վնասները, որոնք նա կկրեր, եթե առանձին պարտատերն ի վիճակի չլիներ կատարել վճարումները պարտքային գործիքի պայմաններով նախատեսված ժամկետներում:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունն ի սկզբանե ճանաչվում է իրական արժեքով, հաշվի չառնելով գործարքի հետ կապված ծախսումները, և հետագայում չափվում է երկու մեծություններից առավելագույնով՝ ի սկզբանե ճանաչված գումարը՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան կամ երաշխիքի գծով կորուստների պահուստը: Ֆինանսական երաշխիքների գծով կորուստների պահուստը և վարկավորման այլ պարտավորվածությունները ճանաչվում են, երբ գոյություն ունի վնաս կրելու հավանականություն և այդ վնասը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Ֆինանսական երաշխիքի գծով պարտավորությունները և վարկավորման այլ պարտավորվածությունների գծով պահուստները ներառվում են այլ պարտավորությունների կազմում:

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերին ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսերը ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում՝ առանց հարկային հետևանքների:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Բանկի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Սովորական բաժնետոմսերի շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակահատվածում, երբ հայտարարվում են:

Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում շահույթի կամ վնասի կազմում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միավորներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում կամ ուղղակիորեն՝ սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են օգտագործելով հաշվեկշռային պարտավորության մեթոդը՝ հիմնվելով ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների ու հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների վրա: Ժամանակավոր տարբերություններ չեն սահմանվում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման համար, որը չի ազդում հաշվապահական հաշվառման կամ հարկվող շահույթի վրա: Հետաձգված հարկի գումարը հիմնված է ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքի իրացման կամ մարման ակնկալվող մեթոդի վրա՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվը ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի:

Եկամտի և ծախսի ճանաչում

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վարկերի տրամադրման, սպասարկման և այլ վճարները, որոնք հարակից ուղղակի ծախսերի հետ դիտարկվում են որպես վարկի ընդհանուր շահութաբերության անբաժան մաս, հետաձգվում են և ամորտիզացվում են տոկոսային եկամտի կազմում ֆինանսական գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Կոմիսիոն և այլ վճարները, այլ եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի կազմում՝ համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Շահաբաժինների տեսքով եկամուտը ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի կազմում՝ շահաբաժնի հայտարարման օրը:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

2009թ. հունվարի 1-ից Բանկն ընդունեց ՀՀՄՍ 1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում» վերանայված ստանդարտը (որը գործում է 2009թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար): Արդյունքում, «Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը» փոխարինվեց «Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությամբ», որը ներառում է նաև ոչ սեփականատերերի հետ կապված սեփական կապիտալում տեղի ունեցած փոփոխությունները, այդ թվում՝ վաճառքի համար մատչելի ակտիվների վերագնահատումը և հիմնական միջոցների վերագնահատումը: «Հաշվապահական հաշվեկշիռը» վերանվանվեց «Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության», իսկ «Դրամական միջոցների մասին հաշվետվությունը»՝ «Հաշվետվության դրամական միջոցների հոսքերի մասին»: Վերանայված ՀՀՄՍ 1-ի համաձայն ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը ներկայացվում է, երբ կազմակերպությունը վերահաշվարկում է համեմատական տեղեկատվությունը վերադասակարգումների, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների կամ սխալների ճշգրտման պատճառով:

Բազմաթիվ «ՖՀՄՍ-ների բարեփոխումներ» կիրառվել են առանձին ստանդարտների հիմունքով:

Դեռևս չընդունված նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Բանկի գործունեության վրա: Բանկը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ: Բանկը դեռևս չի վերլուծել այս նոր ստանդարտների և փոփոխությունների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- Վերանայված ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» (2009թ.) ստանդարտը (որը գործում է 2011թ. հունվարի 1-ից կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար) ներկայացնում է կապակցված կողմերի հետ գործարքների և դրանց մնացորդների բացահայտման հիմնական պահանջների հետ կապված բացառություն, ներառյալ պարտավորվածությունները, կառավարության հետ առնչություն ունեցող կազմակերպությունների համար: Ի լրումն, ստանդարտը վերանայվել է ներկայացման որոշ պահանջներ հեշտացնելու նպատակով, որոնք նախկինում պարտադիր չէին հանդիսանում: Վերանայված ստանդարտը պետք է կիրառվի հետադարձ հիմունքով:
- ՖՀՄՍ 9 «Ֆինանսական գործիքներ» ստանդարտը կգործի 2013թ. հունվարի 1-ին կամ հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը կիրառարակվի մի քանի փուլերով, և ենթադրվում է, որ կփոխարինի ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում» ստանդարտը ծրագրի ավարտից հետո՝ մինչև 2010թ. վերջը: ՖՀՄՍ 9-ի հրապարակման առաջին փուլը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների ճանաչմանը և չափմանը, ավարտվեց 2009թ. նոյեմբերին: Բանկն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ փոփոխություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ էական ազդեցություն կունենա Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այս փոփոխությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ փուլերի հրապարակմանը զուգընթաց:

Բազմաթիվ «ՖՀՄՍ-ների բարեփոխումները», որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հաշվառման փոփոխությունների, ուժի մեջ կմտնեն 2010թ. հունվարի 1-ից ոչ շուտ:

4 Չուտ տոկոսային եկամուտ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3,053,256	2,349,201
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	31,066	36,333
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	16,226	37,184
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	14,624	81,669
	3,115,172	2,504,387
Տոկոսային ծախս		
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	1,013,719	852,943
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	129,177	56,190
Այլ փոխառություններ	24,521	19,659
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	11,350	2,207
Այլ	18,645	16,761
	1,197,412	947,760

5 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Դրամական փոխանցումներ	224,791	301,774
Վարկային քարտերի սպասարկման վճարներ և գործարքներ	185,148	89,199
Վարկավորման գործարքներ	158,372	55,880
Դրամական միջոցների կանխիկացում	76,430	75,314
Այլ	43,895	30,950
	688,636	553,117

6 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախս

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Հաշիվների սպասարկում և գործարքներ	203,463	87,199
Վարկային քարտերի գործարքներ	39,326	20,000
Այլ	21,345	14,876
	264,134	122,075

7 Չուտ շահույթ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Չուտ շահույթ արտարժուրթային պայմանագրերից	147,701	-
Չուտ շահույթ պարտքային արժեթղթերի առք ու վաճառքից	101,734	-
	249,435	-

8 Չուտ շահույթ փոխարժեքային տարբերություններից

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Շահույթ սփոթ գործարքներից	668,468	457,186
(Վնաս)/շահույթ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների վերագնահատումից	(658,650)	1,183
	9,818	458,369

9 Չուտ շահույթ վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Բաժնային գործիքներ	47,118	97,471

10 Արժեզրկումից կորուստներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Հաճախորդներին տրված վարկեր	9,641	153,291
Այլ ակտիվներ	975	-
	10,616	153,291

11 Ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների փոխհատուցումներ	973,304	862,188
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	315,782	215,626
Վարձակալություն	279,443	179,962
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	142,150	114,688
Գովազդ և շուկայավարում	110,188	195,793
Կապի և տեղեկատվական ծառայություններ	106,841	122,174
Վերանորոգման և պահպանման ծախսեր	72,298	50,942
Անվտանգության ծառայություն	65,571	37,576
Գործուղման և փոխադրման ծախսեր	37,583	40,657
Գրասենյակային ծախսեր	31,528	29,141
Մասնագիտական ծառայություններ	14,495	22,803
Այլ	70,065	62,435
	2,219,248	1,933,985

12 Շահութահարկի գծով ծախս

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս		
Ընթացիկ տարի	145,193	108,560
	145,193	108,560
Հետաձգված հարկի գծով ծախս		
Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	43,278	(4,511)
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	188,471	104,049

Ընթացիկ հարկի համար Բանկի նկատմամբ կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2008թ-ին՝ 20%): Հետաձգված հարկի գծով Բանկը կիրառել է 20% հարկային դրույք (2008թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում

	2009թ. հազ. դրամ	%	2008թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ մինչև հարկումը	375,920		421,790	
Շահութահարկի հաշվարկ կիրառելի հարկային դրույքով	75,184	20%	84,358	20%
Չնվազեցվող/չհարկվող միավորներ				
- զուտ վնաս/(շահույթ) ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթային վերագնահատումից	95,624	25%	(237)	0%
- չնվազեցվող ծախսումներ	17,663	5%	19,928	5%
	188,471	50%	104,049	25%

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվող ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակով օգտագործվող արժեքների ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Ստորև ներկայացված է ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2009թ. և 2008թ. ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2009թ.	Շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	(7,497)	6,018	-	(1,479)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(790)	(35,892)	-	(36,682)
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	(80)	(714)	-	(794)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	(18,480)	-	(8,410)	(26,890)
Հիմնական միջոցներ	(28,611)	(9,103)	-	(37,714)
Այլ ակտիվներ	1,289	(2,145)	-	(856)
Այլ պարտավորություններ	5,990	(1,442)	-	4,548
	(48,179)	(43,278)	(8,410)	(99,867)

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2008թ.	Շահույթի կամ վնասի կազմում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	-	(7,497)	-	(7,497)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	3,580	(4,370)	-	(790)
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	(80)	-	(80)
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	-	(18,480)	(18,480)
Հիմնական միջոցներ	(39,125)	10,514	-	(28,611)
Այլ ակտիվներ	(2,624)	3,913	-	1,289
Այլ պարտավորություններ	3,959	2,031	-	5,990
	(34,210)	4,511	(18,480)	(48,179)

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված շահութահարկ

Ստորև ներկայացված են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի տարրերին վերաբերող հարկային հետևանքները:

հազ. դրամ	2009թ.			2008թ.		
	Գումարը մինչև հարկումը	Հարկի զծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո	Գումարը մինչև հարկումը	Հարկի զծով ծախս	Գումարը հարկումից հետո
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	89,165	17,833	71,332	189,868	37,974	151,894
Շահույթ կամ վնաս փոխանցված վաճառքի համար մատչելի ակտիվների իրական արժեքի գուտ փոփոխություն	(47,117)	(9,423)	(37,694)	(97,471)	(19,494)	(77,977)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք	42,048	8,410	33,638	92,397	18,480	73,917

13 ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Նոստրո հաշիվներ	6,034,313	2,731,094
ՀՀ ԿԲ-ում ավանդագրված միջոցներ	2,500	-
	6,036,813	2,731,094

Նոստրո հաշիվներն իրենցից ներկայացնում են վճարհաշվարկային գործունեությանը վերաբերող ՀՀ ԿԲ-ում պահվող մնացորդները:

Նոստրո հաշիվները ներառում են անտոկոս նվազագույն պարտադիր պահուստը, որը հաշվարկվում է ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կանոնակարգերի համաձայն՝ ներգրավված միջոցների 8%-ից 12%-ի չափով:

Այս ավանդների ելքագրումը սահմանափակված չէ, սակայն նվազագույն մնացորդը չպահպանելու դեպքում Բանկի նկատմամբ կարող են կիրառվել որոշակի տուգանքներ:

ՀՀ ԿԲ-ում ավանդագրված միջոցներն իրենցից ներկայացնում են ՀՀ ԿԲ-ում պահվող, ելքագրման ոչ ենթակա ավանդ՝ ԱրՔա համակարգին անդամակցության համար:

14 Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Նոստրո հաշիվներ		
ՏՀԶԿ կազմի մեջ մտնող բանկեր	488,686	4,244,778
10 խոշորագույն ռուսական բանկեր	91,342	271,558
10 խոշորագույն հայկական բանկեր	8,169	-
Այլ բանկեր	6,106	6,351
Ընդամենը նոստրո հաշիվներ	594,303	4,522,687
Վարկեր և ավանդներ		
ՏՀԶԿ կազմի մեջ մտնող բանկեր	149,142	123,368
Ընդամենը վարկեր և ավանդներ	149,142	123,368
Ընդամենը բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	743,445	4,646,055

ՏՀԶԿ-ի կազմի մեջ մտնող բանկերում ունեցած վարկերի ու ավանդների կազմում ներառված 149,142 հազար դրամ գումարը (2008թ-ին՝ 123,368 հազար դրամ) իրենից ներկայացնում է պլաստիկ քարտերով իրականացվող վճարային գործառնությունների դիմաց սառեցված ավանդը Դրեզդներ Բանկ Էյ-Ջի-ում:

ՏՀԶԿ-ի կազմի մեջ մտնող բանկերում տեղաբաշխված միջոցները ներառում են 204,321 հազար դրամ գումարը (2008թ-ին՝ գրո)՝ Ա1 վարկանիշով բանկերում, 121,752 հազար դրամ գումարը (2008թ-ին՝ 250,695 հազար դրամ)՝ Ա2 վարկանիշով բանկերում, 75,031 հազար դրամ գումարը (2008թ-ին՝ 261,428 հազար դրամ)՝ Աա1 վարկանիշով բանկերում և 18,473 հազար դրամ գումարը (2008թ-ին՝ 3,853,742 հազար դրամ)՝ Աա3 վարկանիշով բանկերում: Վարկանիշները սահմանվել են Մուդիի վարկանշային գործակալության կողմից:

Բանկերում տեղաբաշխված միջոցների կենտրոնացում

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը միջոցներ ուներ տեղաբաշխված երեք և մեկ բանկում, որոնց մնացորդները գերազանցում էին բանկերում տեղաբաշխված ընդհանուր միջոցների 10%-ը: 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում էր համապատասխանաբար 540,318 հազար դրամ և 3,244,842 հազար դրամ:

15 Հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
10 խոշորագույն հայկական բանկեր	1,307,084	-
Այլ հայկական բանկեր	1,587,443	-
10 խոշորագույն հայկական ֆինանսական կազմակերպություններ	893,235	-
	3,787,762	-

Գրավ

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարների դիմաց գրավադրված էին հետևյալ իրական արժեքով արժեթղթերը.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	3,651,105	-

16 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Իրավաբանական անձանց տրված վարկեր		
Վարկեր խոշոր ընկերություններին	4,251,623	3,224,465
Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	7,772,461	4,475,601
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	12,024,084	7,700,066
Անհատներին տրված վարկեր		
Ավտոմեքենայի ձեռք բերման վարկեր	3,228,749	5,332,185
Սպառողական վարկեր	2,607,759	4,361,314
Հիփոթեքային և վերանորոգման վարկեր	1,303,762	712,696
Վարկային քարտեր	1,246,349	466,310
Լոմբարդային վարկեր	1,152,131	1,015,857
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	9,538,750	11,888,362
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	21,562,834	19,588,428
Արժեզրկման գծով պահուստ	(153,359)	(252,447)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	21,409,475	19,335,981

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա ընթացքում:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Մնացորդը տարեսկզբին	252,447	140,258
Զուտ ծախս	9,641	153,291
Դուրս գրումներ	(108,729)	(41,102)
Մնացորդը տարեվերջին	153,359	252,447

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արժեզրկված վարկերի գծով հաշվեգրված տոկոսները կազմեցին 18,730 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 7,145 հազար դրամ):

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկում հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Վարկեր խոշոր ընկերություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	4,251,623	21,259	4,230,364	0.5%
Ընդամենը վարկեր խոշոր ընկերություններին	4,251,623	21,259	4,230,364	0.5%
Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	7,755,531	38,778	7,716,753	0.5%
Արժեզրկված վարկեր				
- մինչև 90 օր ժամկետանց	3,144	16	3,128	0.5%
- 90 օրից ավել և 1 տարուց պակաս ժամկետանց	13,786	69	13,717	0.5%
Ընդամենը արժեզրկված վարկեր	16,930	85	16,845	0.5%
Ընդամենը վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	7,772,461	38,863	7,733,598	0.5%
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	12,024,084	60,122	11,963,962	0.5%

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկում հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Վարկեր խոշոր ընկերություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	3,224,465	32,245	3,192,220	1.0%
Ընդամենը վարկեր խոշոր ընկերություններին	3,224,465	32,245	3,192,220	1.0%
Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին				
Վարկեր, որոնց գծով արժեզրկման առանձին հայտանիշ չի հայտնաբերվել	4,475,601	44,756	4,430,845	1.0%
Ընդամենը վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին	4,475,601	44,756	4,430,845	1.0%
Ընդամենը իրավաբանական անձանց տրված վարկեր	7,700,066	77,001	7,623,065	1.0%

Վարկերի արժեզրկումը տեղի է ունենում վարկի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի դեպքերի արդյունքում, որոնք ազդեցություն են ունենում վարկի հետ կապված դրամական միջոցների ապագա գնահատված հոսքերի վրա և որը կարելի է աժանահավատորեն գնահատել: Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկերի համար բացակայում է դրանց ուղղակիորեն վերագրելի արժեզրկման վկայություն:

Արժեզրկման անկողմնակալ հայտանիշներ են հանդիսանում՝

- ժամկետանց վճարները ըստ վարկային պայմանագրի,
- վարկառուի ֆինանսական վիճակի էական վատթարացումը,
- տնտեսական միջավայրի վատթարացումը, բացասական փոփոխությունները վարկառուի շուկաներում:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստը գնահատելիս Բանկը հիմնվել է արժեզրկված վարկերի գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի վերլուծության, ինչպես նաև արժեզրկման հայտանիշ չունեցող վարկերի պորտֆելների գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա:

Իրավաբանական անձանց տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս՝ ղեկավարության գնահատմամբ նախորդ տարիների տարեկան վնասի դրույքը կազմել է 0.5%:

Այս գնահատումների փոփոխությունները կարող են ազդեցություն ունենալ վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ, եթե դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի զուտ ներկա արժեքը նվազեր մեկ տոկոսով, իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կավելանար 119,640 հազար դրամով (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 76,231 հազար դրամով):

2009թ-ի ընթացքում Բանկը փոփոխել է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պայմանագրերի պայմանները, որոնք այլապես կարող էին դառնալ ժամկետանց կամ արժեզրկված՝ 1,794,661 հազար դրամ գումարի չափով (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ զրո): Նման փոփոխությունների նպատակն է կառավարել հաճախորդների հետ հարաբերությունները և առավելագույնի հասցնել վարկի հավաքագրման հնարավորությունները:

Գրավի վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի պորտֆելի վերլուծությունը (առանց արժեզրկման)՝ ըստ գրավի տեսակների 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2009թ. հազ. դրամ	Վարկային պորտֆելի %	2008թ. հազ. դրամ	Վարկային պորտֆելի %
Անշարժ գույք	8,777,210	73%	4,268,987	56%
Փոխառուի հաշվարկային հաշիվ	1,912,236	16%	1,766,274	24%
Ապրանքներ	421,863	3%	854,718	11%
Երաշխիքներ	330,718	3%	360,421	4%
Դրամական միջոցներ	203,163	2%	166,837	2%
Փոխադրամիջոցներ	130,366	1%	80,182	1%
Սարքավորումներ	128,374	1%	42,848	1%
Գրավով չապահովված վարկեր	-	0%	79,316	1%
Այլ	60,032	1%	3,482	0%
	11,963,962	100%	7,623,065	100%

Վերը աղյուսակում բերվող գումարներն իրենցից ներկայացնում են վարկերի հաշվեկշռային արժեքները և պարտադիր չէ, որ արտացոլեն գրավի իրական արժեքը:

Իրավաբանական անձանց տրված արժեզրկված և ժամկետանց վարկերի գրավների իրական արժեքն առնվազն հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Արժեզրկման գծով պահուստի շարժի վերլուծություն

Ստորև ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի շարժը 2009թ. ընթացքում՝ ըստ վարկերի տեսակների:

	Վարկեր խոշոր ընկերություններին հազ. դրամ	Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	32,245	44,756	77,001
Վարկի արժեզրկման հակադարձում	(10,986)	(5,893)	(16,879)
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	21,259	38,863	60,122

Ստորև ներկայացված է իրավաբանական անձանց տրված վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի շարժը 2008թ. ընթացքում՝ ըստ վարկերի տեսակների:

	Վարկեր խոշոր ընկերություններին հազ. դրամ	Վարկեր փոքր և միջին չափի ընկերություններին հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	9,089	40,801	49,890
Որպես անհավաքագրելի դուրս գրված վարկեր	-	(28,686)	(28,686)
Վարկի արժեզրկումից կորուստներ	23,156	32,641	55,797
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	32,245	44,756	77,001

Անհատներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է անհատներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկում հազ. դրամ	Չուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Ավտոմեքենայի ձեռք բերման վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	2,974,563	3,371	2,971,192	0.1%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	48,744	1,359	47,385	2.8%
- 30-89 օր ժամկետանց	70,885	5,212	65,673	7.4%
- 90-179 օր ժամկետանց	55,879	12,069	43,810	21.6%
- 180-270 օր ժամկետանց	78,678	30,691	47,987	39.0%
Ընդամենը ավտոմեքենայի ձեռք բերման վարկեր	3,228,749	52,702	3,176,047	1.6%
Սպառողական վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	2,484,787	606	2,484,181	0.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	15,052	171	14,881	1.1%
- 30-89 օր ժամկետանց	30,234	871	29,363	2.9%
- 90-179 օր ժամկետանց	70,443	16,736	53,707	23.8%
- 180-270 օր ժամկետանց	7,243	6,522	721	90.0%
Ընդամենը սպառողական վարկեր	2,607,759	24,906	2,582,853	1.0%
Հիփոթեքային և վերանորոգման վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,285,714	12,857	1,272,857	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	18,048	180	17,868	1.0%
Ընդամենը հիփոթեքային և վերանորոգման վարկեր	1,303,762	13,037	1,290,725	1.0%
Վարկային քարտեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,238,024	302	1,237,722	0.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	1,624	47	1,577	2.9%
- 90-179 օր ժամկետանց	6,701	2,243	4,458	33.5%
Ընդամենը վարկային քարտեր	1,246,349	2,592	1,243,757	0.2%
Լոմբարդային վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,150,846	-	1,150,846	0.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	651	-	651	0.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	64	-	64	0.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	68	-	68	0.0%
- 180-270 օր ժամկետանց	502	-	502	0.0%
Ընդամենը լոմբարդային վարկեր	1,152,131	-	1,152,131	0.0%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	9,538,750	93,237	9,445,513	1.0%

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է անհատներին տրված վարկերի պորտֆելի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկում հազ. դրամ	Չուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկում %
Ավտոմեքենայի ձեռք բերման վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	5,228,490	75,777	5,152,713	1.5%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	28,350	2,835	25,515	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	38,377	7,675	30,702	20.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	33,223	16,611	16,612	50.0%
- 180-270 օր ժամկետանց	3,745	3,745	-	100.0%
Ընդամենը ավտոմեքենայի ձեռք բերման վարկեր	5,332,185	106,643	5,225,542	2.0%
Սպառողական վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	4,303,898	43,039	4,260,859	1.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	23,551	2,355	21,196	10.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	17,715	3,544	14,171	20.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	16,150	8,075	8,075	50.0%
Ընդամենը սպառողական վարկեր	4,361,314	57,013	4,304,301	1.3%
Հիփոթեքային և վերանորոգման վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	712,696	7,127	705,569	1.0%
Ընդամենը հիփոթեքային և վերանորոգման վարկեր	712,696	7,127	705,569	1.0%
Վարկային քարտեր				
- Ոչ ժամկետանց	466,310	4,663	461,647	1.0%
Ընդամենը վարկային քարտեր	466,310	4,663	461,647	1.0%
Լոմբարդային վարկեր				
- Ոչ ժամկետանց	1,013,049	-	1,013,049	0.0%
- Մինչև 30 օր ժամկետանց	944	-	944	0.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	1,864	-	1,864	0.0%
Ընդամենը լոմբարդային վարկեր	1,015,857	-	1,015,857	0.0%
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	11,888,362	175,446	11,712,916	1.5%

Վարկի արժեզրկումը գնահատելիս Բանկը հիմնվում է տվյալ տեսակի վարկերի գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա: Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումից կորուստները որոշելիս Բանկը հիմնվել է հետևյալ ենթադրությունների վրա`

- վնասի շարժի դրույքները կայուն են և կարող են գնահատվել վերջին 12 ամիսների ընթացքում կրած վնասի շարժի մոդելի հիման վրա` ավտոմեքենային ձեռք բերման վարկերի և վարկային քարտերի համար,
- հիփոթեքային և վերանորոգման վարկերի գծով նախորդ տարիների տարեկան վնասի դրույքը կազմել է 1%:

Այս գնահատումների փոփոխություններն ազդեցություն կունենան վարկերի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ, եթե դրամական միջոցների գնահատված հոսքերի զուտ ներկա արժեքը նվազեր երեք տոկոսով, անհատներին տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կավելանար 283,365 հազար դրամով (31 դեկտեմբերի 2008թ.` 351,387 հազար դրամով):

Գրավի վերլուծություն

Հիփոթեքային և վերանորոգման վարկերի դիմաց գրավադրվում է վարկի առարկա հանդիսացող անշարժ գույքը: Ավտոմեքենաների ձեռք բերման վարկերի դիմաց գրավադրվում են գնված ավտոմեքենաները: Վարկային քարտերով տրված վարկերը գրավով ապահովված չեն: Սպառողական վարկերի 69%-ի դիմաց գրավադրված է անշարժ գույք, 31%-ի դիմաց ավտոմեքենաներ, դրամական միջոցներ կամ այլ գրավ:

Բանկի գնահատմամբ անշարժ գույքի ապահովվածությամբ ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկերի գրավի իրական արժեքն առնվազն հավասար է վարկի մնացորդի 90%-ին: Դեկավարությունը գտնում է, որ հնարավոր չէ գնահատել անհատներին տրված այլ վարկերի գրավների իրական արժեքը:

Արժեզրկման գծով պահուստի շարժի վերլուծություն

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժն ըստ անհատներին տրված վարկերի տեսակների 2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Ավտոմեք. ձեռք բերման վարկեր	Սպառողակ. վարկեր	Հիփոթեք. և վերանորոգմ. վարկեր	Վարկային քարտեր	Լոմբարդ. վարկեր	Ընդամենը
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	106,643	57,013	7,127	4,663	-	175,446
Որպես անհավաքագրելի դուրս գրված վարկեր	(92,486)	(15,507)	-	-	(736)	(108,729)
Վարկի արժեզրկումից կորուստներ/ (հակադարձումներ)	38,545	(16,600)	5,910	(2,071)	736	26,520
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	52,702	24,906	13,037	2,592	-	93,237

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժն ըստ անհատներին տրված վարկերի տեսակների 2008թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

հազ. դրամ	Ավտոմեք. ձեռք բերման վարկեր	Սպառողակ. վարկեր	Հիփոթեք. և վերանորոգմ. վարկեր	Վարկային քարտեր	Լոմբարդ. վարկեր	Ընդամենը
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 1 հունվարի	61,825	20,910	3,500	4,133	-	90,368
Որպես անհավաքագրելի դուրս գրված վարկեր	(6,449)	(5,967)	-	-	-	(12,416)
Վարկի արժեզրկումից կորուստներ	51,267	42,070	3,627	530	-	97,494
Վարկի արժեզրկման գծով պահուստը առ 31 դեկտեմբերի	106,643	57,013	7,127	4,663	-	175,446

Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են հիմնականում Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը ծավալել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Առևտուր	3,203,004	2,516,707
Անշարժ գույքի կառուցում	2,675,463	1,193,157
Շինարարական և հարակից աշխատանքներ	2,187,854	1,143,316
Էներգետիկայի ոլորտ	1,525,475	1,766,274
Սննդի արդյունաբերություն և հանրային սնունդ	945,542	-
Արդյունաբերություն	590,492	199,017
Գյուղատնտեսություն	307,996	37,040
Հանքարդյունաբերություն/մետալուրգիա	212,644	247,600
Հեռահաղորդակցություն	189,960	195,205
Տրանսպորտ	59,047	-
Կրթական համակարգ	21,592	103,435
Այլ	105,015	298,315
Անհատներին տրված վարկեր	9,538,750	11,888,362
	21,562,834	19,588,428
Արժեզրկման գծով պահուստ	(153,359)	(252,447)
	21,409,475	19,335,981

Հաճախորդներին տրված վարկերի կենտրոնացում

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չունեի վարկառուներ կամ կապակցված վարկառուների խմբեր, որոնց տրամադրված վարկերը գերազանցեին հաճախորդներին տրված ընդհանուր վարկերի 10%-ը:

Վարկերի ժամկետայնություն

Բանկի վարկային պորտֆելի ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 35-ում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը: Քանի որ Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի կարճաժամկետ բնույթ են կրում, հավանական է, որ դրանցից շատերը կերկարաձգվեն մարման ժամկետից հետո: Այդ իսկ պատճառով, վարկային պորտֆելի փաստացի ժամկետայնությունը կարող է ավելի երկար լինել պայմանագրով նախատեսված ժամկետներից:

17 Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ներդրումներ սեփական կապիտալում		
Բաժնային արժեթղթեր գնանշվող իրական արժեքով – (Visa Inc.)	134,445	92,396
Սկզբնական արժեքով հաշվառվող չգնանշվող բաժնային արժեթղթեր (ACRA)	4,066	4,066
	138,511	96,462

Որոշելի իրական արժեք չունեցող ներդրումներ

Սկզբնական արժեքով ներկայացված վաճառքի համար մատչելի ներդրումները ներառում են չգնանշվող բաժնային արժեթղթերը Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական ոլորտում: Այս ներդրումների համար գործող շուկա գոյություն չունի, և վերջերս տեղի չեն ունեցել այնպիսի գործարքներ, որոնք կարող էին տրամադրել վկայություն դրանց ընթացիկ իրական արժեքի մասին: Ի լրումն, գեղջված դրամական միջոցների հոսքերի մեթոդի կիրառման արդյունքում ձևավորվում են մի շարք իրական արժեքներ, ինչը պայմանավորված է այս ոլորտում դրամական միջոցների ապագա հոսքերի առկայության հետ կապված անորոշությամբ:

18 Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Բանկի կողմից պահվող		
- Կառավարության պարտատոմսեր		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	449,176	-
- Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
«ՀայֆուսԳազարդ» ՓԲԸ	207,800	-
«Տոնտոն» ՓԲԸ	-	20,727
Ընդամենը	656,976	20,727
Վաճառքի և հետգնման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված		
- Կառավարության պարտատոմսեր		
ՀՀ կառավարության արժեթղթեր	-	342,390
- Կորպորատիվ պարտատոմսեր		
«ՀայֆուսԳազարդ» ՓԲԸ	-	207,137
Ընդամենը	-	549,527

19 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Հոդ և շեմքեր	Վարձակալ. միջոցների բարելավում	Համակարգիչն. և կապի սարքավորումն	Գույք	Փոխադրա- միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք/ Վերագնահատված արժեք							
Առ 1 հունվարի 2009թ.	632,547	635,280	782,519	488,457	42,435	420,210	3,001,448
Ավելացումներ	3,132	131,758	95,695	181,032	2,300	11,671	425,588
Օտարումներ/ դուրսգրումներ	-	(105,223)	(15,223)	(45,797)	-	(2,826)	(169,069)
Փոխանցումներ	-	(1,170)	1,588	(418)	-	-	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	635,679	660,645	864,579	623,274	44,735	429,055	3,257,967
Մաշվածություն							
Առ 1 հունվարի 2009թ.	45,379	118,329	211,647	198,047	13,842	167,449	754,693
Մաշվածության ծախս	10,303	95,084	88,628	56,888	2,913	61,966	315,782
Օտարումներ/դուրսգրու մներ	-	(105,223)	(14,980)	(45,638)	-	(2,826)	(168,667)
Փոխանցումներ	-	(205)	-	205	-	-	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	55,682	107,985	285,295	209,502	16,755	226,589	901,808
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	579,997	552,660	579,284	413,772	27,980	202,466	2,356,159
Սկզբնական արժեք/ Վերագնահատված արժեք							
Առ 1 հունվարի 2008թ.	632,547	287,779	476,137	336,990	28,721	453,580	2,215,754
Ավելացումներ	-	351,986	343,768	151,442	16,748	9,381	873,325
Օտարումներ/դուրսգրու մներ	-	(1,001)	(37,498)	(3,347)	(3,034)	(42,751)	(87,631)
Փոխանցումներ	-	(3,484)	112	3,372	-	-	-
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	632,547	635,280	782,519	488,457	42,435	420,210	3,001,448
Մաշվածություն							
Առ 1 հունվարի 2008թ.	35,109	81,276	181,228	158,706	11,745	121,404	589,468
Մաշվածության ծախս	10,270	38,054	67,823	42,688	2,587	54,203	215,625
Օտարումներ/դուրսգրու մներ	-	(1,001)	(37,404)	(3,347)	(490)	(8,158)	(50,400)
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	45,379	118,329	211,647	198,047	13,842	167,449	754,693
Հաշվեկշռային արժեք							
Առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	587,168	516,951	570,872	290,410	28,593	252,761	2,246,755

Վերագնահատված ակտիվներ

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շենքերի իրական արժեքը վերագնահատվել է անկախ գնահատող՝ «Դեմարկո» ՍՊԸ-ի կողմից: Վերագնահատման արդյունքում ստացված շենքերի իրական արժեքն էականորեն չէր տարբերվում դրանց հաշվեկշռային արժեքից:

Գնահատումն իրականացվեց կիրառելով շուկայական մոտեցումը: Շուկայական մոտեցումը հիմնված էր նմանատիպ շենքերի վաճառքի համեմատական տվյալների վերլուծության վրա:

Եթե վերագնահատում չիրականացվեր, ապա 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շենքերի հաշվեկշռային արժեքը կկազմեր 368,287 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 371,955 հազար դրամ):

20 Այլ ակտիվներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Գրանական փոխանցումների համակարգերի գծով ստացվելիք գումարներ	45,848	101,174
Կանխավճարներ	45,670	61,603
Նյութեր և պաշարներ	39,203	28,599
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով, բացառությամբ շահութահարկի	29,493	5,118
Գրավի տնօրինման արդյունքում առաջացած անշարժ գույք	5,747	56,526
Այլ	62,914	38,299
	228,875	291,319

21 Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	2,202,280	313,567
Վարկեր այլ բանկերից	1,514,081	1,477,812
Լորո հաշիվներ	5,553	37,266
	3,721,914	1,828,645

Բանկերի ավանդների և մնացորդների կենտրոնացում

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկում տեղաբաշխված միջոցներ ունեին երկու բանկ, որոնց մնացորդները գերազանցում էին բանկերի ընդհանուր ավանդների և մնացորդների 10%-ը: 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր արժեքը կազմում էր համապատասխանաբար 3,716,361 հազար դրամ և 1,791,378 հազար դրամ:

22 Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
- Անհատներ	2,065,533	2,162,921
- Իրավաբանական անձիք	5,227,246	6,185,060
Ժամկետային ավանդներ		
- Անհատներ	9,374,155	6,358,490
- Իրավաբանական անձիք	3,880,509	5,035,606
	20,547,443	19,742,077

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկում տեղաբաշխված հաճախորդների ավանդների մնացորդները կազմում էին 660,838 հազար դրամ (31 դեկտեմբերի 2008թ.՝ 483,994 հազար դրամ), որոնք ծառայում էին որպես գրավ Բանկի կողմից տրամադրված վարկերի և արտահաշվեկշռային վարկային գործիքների դիմաց:

Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվների և ավանդների կենտրոնացում

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չուներ այնպիսի հաճախորդներ, որոնց տեղաբաշխված միջոցների մնացորդները գերազանցում էին հաճախորդների ընդհանուր ընթացիկ հաշիվների և ավանդների 10%-ը: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ուներ մեկ հաճախորդ, որի մնացորդը գերազանցում էր հաճախորդների ընդհանուր հաշիվների 10%-ը: 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդը կազմում էր 6,390,289 հազար դրամ:

23 Այլ փոխառություններ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Ստորադաս փոխառություններ	372,470	283,007
Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններից	152,789	9,641
	525,259	292,648

2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ստորադաս փոխառությունները ներառում էին նախկին բաժնետիրոջից ստացված երկարաժամկետ փոխառությունը, որի մարման ժամկետը լրանում է 2012թ-ին և որի նկատմամբ կիրառվում է տարեկան 9% տոկոսադրույք:

24 Այլ պարտավորություններ

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Վճարման ենթակա շահութահարկ	46,293	33,353
Մատակարարներին վճարվելիք գումարներ	31,156	39,471
Աշխատավարձ և նմանատիպ վճարներ	15,133	13,649
Շնորհներին վերաբերող ակտիվներ	1,758	23,839
Այլ	29,066	30,696
	123,406	141,008

25 Բաժնետիրական կապիտալ

Թողարկված կապիտալ

Հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 237,329 սովորական բաժնետոմսից (2008թ-ին՝ 163,327): Բոլոր բաժնետոմսերի անվանական արժեքը կազմում է 52,026 հազար դրամ: 2009թ. ընթացքում թողարկվեց 74,002 սովորական բաժնետոմս (2008թ-ին՝ 115,327) անվանական արժեքով:

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերն իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Բանկի բաժնետերերի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս - մեկ ձայն սկզբունքով:

Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված Բանկի առավելագույն չբաշխված շահույթի չափով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Բանկը չունի հայտարարված շահաբաժիններ:

26 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է բանկային ոլորտի համար և Բանկի գործառնությունների կարևոր տարր է: Շուկայական ռիսկը, վարկային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց Բանկն ենթարկվում է գործունեությունն իրականացնելիս:

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Բանկի ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Բանկը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Բանկի ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Բանկի ֆինանսական կոմիտեն պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Բանկի գործունեությունն ապահովելու համար: Ռիսկերի կառավարման բաժնի ղեկավարը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման համար, նա նաև վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, չափման, կառավարման և ներկայացման համար ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառումը: Ռիսկերի կառավարման բաժնի ղեկավարը ուղղակիորեն հաշվետու է Գլխավոր տնօրենին և անուղակիորեն՝ Բանկի խորհրդին:

Վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը՝ թե պորտֆելի և թե առանձին գործառնությունների մակարդակով կառավարվում ու վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների համակարգի և Բանկի Ֆինանսական կոմիտեի միջոցով: Որոշումների կայացմանը գործընթացի արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով՝ Բանկը ստեղծեց վարկային կոմիտեների հիերարխիա՝ կախված ռիսկին ենթարկվածության չափից ու տեսակից:

Ռիսկի թե արտաքին, թե ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Բանկի կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակներում: Բանկը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ռիսկերի քարտեզների մշակմանը, որոնք օգտագործվում են ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտման համար և հիմք են ծառայում ռիսկի նվազեցման ուղղված միջոցառումների նպատակահարմարության աստիճանի որոշման համար: Բացի վարկային և շուկայական ռիսկերի ստանդարտ վերլուծության, Ռիսկերի կառավարման բաժինը վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերը, պարբերաբար հանդիպումներ կազմակերպելով գործառնական ստորաբաժանումների հետ՝ առանձին ոլորտների մասնագետների գնահատականը ձեռք բերելու նպատակով:

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Բանկի շահույթի կամ նրա պորտֆելների արժեքի փոփոխության ռիսկն է շուկայական գների, ներառյալ փոխարժեքի դրույքների, տոկոսադրույքների, վարկային սպրեդերի և սեփական կապիտալի գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի, արտարժույթի և բաժնային գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների փոփոխությունների ազդեցությանը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանը ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման համար պատասխանատվություն է կրում Ֆինանսական կոմիտեն՝ Բանկի Գլխավոր տնօրենի նախագահությամբ: Շուկայական ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են Ֆինանսական կոմիտեի կողմից՝ Ռիսկերի կառավարման բաժնի առաջարկությունների հիման վրա:

Բանկը կառավարում է շուկայական ռիսկը սահմանելով բաց դիրքերի սահմանաչափեր ֆինանսական գործիքների, տոկոսադրույքների ժամկետայնության արտարժույթի դիրքերի և վնասի սահմանաչափերի հետ կապված, որոնք կանոնավոր կերպով վերահսկվում, ուսումնասիրվում և հաստատվում են ղեկավարության կողմից:

Ի լրումն, Բանկը կիրառում է բազմաթիվ «սթրես-տեստեր» Բանկի առանձին առևտրային պորտֆելների և ընդհանուր վիճակի վրա մի շարք առանձնահատուկ շուկայական սցենարների հնարավոր ֆինանսական ազդեցությունը ձևավորելու համար: Սթրես-թեստերը թույլ են տալիս որոշել հնարավոր վնասի չափը, որը կարող է առաջանալ ծայրահեղ իրավիճակներում: Բանկի կողմից իրականացվող սթրես-թեստերը ներառում են ռիսկի գործոնների սթրես-թեստերը, որոնց շրջանակներում ռիսկի յուրաքանչյուր դասակարգը ենթարկվում է սթրեսային փոփոխությունների, ինչպես նաև հատուկ սթրես-թեստերը, որոնք ներառում են հնարավոր սթրեսային իրադարձությունների կիրառումն առանձին դիրքերի գծով:

Տոկոսադրույքի ռիսկը կառավարվում է նաև տոկոսադրույքների անհամապատասխանության վերահսկման միջոցով և լրացվում է տոկոսադրույքի մի շարք ստանդարտ և ոչ ստանդարտ սցենարների նկատմամբ զուտ տոկոսային մարժայի զգայունության վերահսկմամբ:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը շահույթի կամ ֆինանսական գործիքների արժեքի փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում:

Բանկը ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի վրա գերակայող շուկայական տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև այն նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխության դեպքում:

Տոկոսադրույքի ռիսկն առաջանում է, երբ որոշակի ժամկետայնությամբ փաստացի կամ կանխատեսված ակտիվները գերազանցում են կամ պակաս են նույն ժամկետայնությամբ փաստացի կամ կանխատեսված պարտավորություններից:

Շուկայական տոկոսադրույքի փոփոխության նկատմամբ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 բազային միավորով (բմ) շահութաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2009թ. ու 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա, հետևյալն է.

	2009թ.		2008թ.	
	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Մեփական կապիտալ հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Մեփական կապիտալ հազ. դրամ
100 բմ զուգահեռ նվազում	8,296	8,296	37,549	37,549
100 բմ զուգահեռ աճ	(8,296)	(8,296)	(37,549)	(37,549)

Արտարժույթի ռիսկ

Բանկն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ: Արտարժույթի ռիսկն առաջանում է, երբ արտարժույթով արտահայտված փաստացի կամ կանխատեսված ակտիվները գերազանցում են կամ պակաս են նույն արտարժույթով արտահայտված պարտավորություններից: Ծանոթագրություն 36-ում ներկայացված է լրացուցիչ տեղեկատվություն տարեվերջի դրությամբ արժույթային ռիսկին Բանկի ենթարկվածության մասին:

Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների նկատմամբ շահույթի և սեփական կապիտալի զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա դիրքերի և դրամի նկատմամբ ԱՄՆ դոլարի, եվրոյի ու ռուսական ռուբլու փոխարժեքի 10%-ով փոփոխության պարզեցված սցենարի հիման վրա, հետևյալն է.

	2009թ.		2008թ.	
	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ	Շահույթ կամ վնաս հազ. դրամ	Սեփական կապիտալ հազ. դրամ
ԱՄՆ դոլարի 10% արժեվորում դրամի նկատմամբ	34,899	34,899	(53,843)	(53,843)
ԱՄՆ դոլարի 10% արժեզրկում դրամի նկատմամբ	(34,899)	(34,899)	53,843	53,843
Եվրոյի 10% արժեվորում դրամի նկատմամբ	(1,581)	(1,581)	143	143
Եվրոյի 10% արժեզրկում դրամի նկատմամբ	1,581	1,581	(143)	(143)
Ռուսական ռուբլու 10% արժեվորում դրամի նկատմամբ	(10,479)	(10,479)	(5,009)	(5,009)
Ռուսական ռուբլու 10% արժեզրկում դրամի նկատմամբ	10,479	10,479	5,009	5,009

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ փոխառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Բանկի հանդեպ: Բանկը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր վարկային ռիսկը (թե՛ հաշվեկշռային և թե՛ արտահաշվեկշռային) կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը, որն ակտիվորեն վերահսկում է Բանկի վարկային ռիսկը: Բանկի վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է ղեկավարության կողմից:

Բանկի վարկային քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների դիտարկման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների (իրավաբանական անձանց և անհատների) վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի, թողարկողների և ապահովագրական ընկերությունների վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկային փաստաթղթերի պահանջները,
- վարկերի և այլ վարկային գործիքների շարունակական վերահսկման ընթացակարգերը:

Իրավաբանական անձ հանդիսացող հաճախորդների վարկային դիմումները պատրաստվում են հաճախորդների հետ աշխատող մենեջերների կողմից և փոխանցվում են Վարկային բաժին, որը պատասխանատու է Բանկի առևտրային վարկերի պորտֆելի

համար: Այս բաժնի վարկային վերլուծաբանների կողմից պատրաստված հաշվետվությունները հիմնված են հաճախորդի գործունեության կառուցվածքային վերլուծության և ֆինանսական վիճակի վրա: Այնուհետև, վարկային դիմումը և հաշվետվությունն անցնում են անկախ ուսումնասիրություն Ռ-իսկերի կառավարման բաժնի Վարկայի ռիսկի կառավարման բաժանմունքի կողմից, որը տալիս է երկրորդ եզրակացությունը՝ ստուգելով համապատասխանությունը վարկային քաղաքականության պահանջներին: Վարկային կոմիտեն ստուգում է վարկի դիմումը Վարկային բաժնի և Ռ-իսկերի կառավարման բաժնի կողմից ներկայացված նյութերի հիման վրա: Նախքան Վարկային կոմիտեի վերջնական հաստատումը, առանձին գործարքներն ուսումնասիրվում են նաև Բանկի Իրավաբանական, Հաշվապահական և Հարկային բաժինների կողմից՝ կախված ռիսկերի առանձնահատկություններից:

Բանկը շարունակաբար վերահսկում է առանձին վարկերի վիճակը և կանոնավոր կերպով վերազնահատում է իր հաճախորդների վճարունակությունը: Ուսումնասիրությունն իրականացվում է հաճախորդի ամենավերջին ֆինանսական հաշվետվությունների և վարկառուի կողմից տրամադրված կամ Բանկի կողմից այլ կերպ ձեռք բերված տեղեկատվության հիման վրա: Գրավի ներկա շուկայական արժեքը կանոնավոր կերպով գնահատվում է կամ անկախ գնահատողների կամ Բանկի մասնագետների կողմից: Շուկայական գների բացասական շարժի դեպքում վարկառուից որպես կանոն պահանջվում է լրացուցիչ արժեքների գրավադրում:

Անհատների կողմից ներկայացվող վարկային դիմումները ուսումնասիրվում են Ֆիզիկական անձանց վարկավորման բաժանմունքի կողմից՝ կիրառելով Ռ-սիկերի կառավարման բաժնի հետ մեկտեղ մշակված վարկանշային մոդելները և տվյալների ստուգման ընթացակարգերը:

Բացի առանձին հաճախորդների վերլուծությունից, ողջ վարկային պորտֆելը գնահատվում է Ռ-իսկերի կառավարման բաժնի կողմից՝ վարկերի կենտրոնացման և շուկայական ռիսկերի տեսանկյունից:

Բանկի հաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքում՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստրոկ ներկայացված է հաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	6,036,813	2,731,094
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	743,445	4,646,055
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	15,734	-
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	3,787,762	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	21,409,475	19,335,981
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	656,976	570,254
Այլ ակտիվներ	45,848	101,174
Հաշվեկշռային վարկային ռիսկի ընդհանուր առավելագույն չափը	32,680,319	27,384,558

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով վարկային ռիսկի կենտրոնացվածության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 16-ում:

Արտահաշվեկշռային վարկային ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ներկայացված է ծանոթագրություն 28-ում:

Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն ենթադրում է, որ Բանկը կունենա դժվարություններ՝ իր պարտավորվածությունները մարելու համար միջոցներ հայթայթելիս: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ու տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման կարևոր գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ոչ ամբողջական համապատասխանությունը սովորական է ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների անորոշ ժամկետներով և տարաբնույթությամբ: Դա հնարավորություն է տալիս բարձրացել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Բանկի կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար: Բանկի իրացվելիության ռիսկի քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է ղեկավարության կողմից:

Բանկը ձգտում է ակտիվորեն պահպանել ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված և կայուն կառուցվածքը, որը ներառում է այլ բանկերից ստացված երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ վարկերը, իրավաբանական անձանց և անհատների ավանդները, ինչպես նաև բարձր իրացվելի ակտիվների տարբերակված պորտֆելը՝ իրացվելիության անկանխատեսելի պահանջներն արագ ու հեշտությամբ բավարարելու նպատակով:

Բանկի իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը պահանջում է՝

- դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսում ըստ հիմնական արտարժույթների և դրամական միջոցների այս հոսքերի հետ կապված պահանջվող իրացվելի ակտիվների մակարդակի դիտարկում,
- ֆինանսավորման աղբյուրների տարբերակված կառուցվածքի պահպանում,
- պարտքերի կենտրոնացման և կառուցվածքի կառավարում,
- պարտքերի ֆինանսավորման ծրագրերի վարում,
- բարձր իրացվելիությամբ ակտիվների պորտֆելի պահպանում, որը կարելի է հեշտությամբ իրացնել որպես ապահովություն դրամական միջոցների ներհոսքի դադարեցման դեպքում,
- իրացվելիության և ֆինանսավորման ծրագրերի անընդհատության ապահովում,
- օրենսդրական պահանջների հետ իրացվելիության ցուցանիշների համապատասխանության վերահսկում:

Ռիսկերի կառավարման բաժինը ֆունկցիոնալ և տարածաշրջանային ստորաբաժանումներից ստանում է տեղեկատվություն վերջիններիս ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրացվելիության կառուցվածքի ու ապագայում պլանավորվող գործունեությունից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի կանխատեսումների վերաբերյալ: Այնուհետև, Ռիսկերի կառավարման բաժինը ձևավորում է կարճաժամկետ իրացվելի ակտիվների համապատասխան պորտֆել, որը հիմնականում բաղկացած է կարճաժամկետ իրացվելի առևտրական նպատակներով պահվող արժեթղթերից, բանկերին տրված վարկերից և այլ միջբանկային գործիքներից՝ նպատակ ունենալով ապահովել իրացվելիության բավարար մակարդակ Բանկում:

Իրացվելիության դիրքն օրական կտրվածքով վերահսկվում է Ռիսկերի կառավարման բաժնի կողմից: Բանկի իրացվելիության դիրքի վերաբերյալ հաշվետվությունները ներկայացվում են վերադաս ղեկավարությանը շաբաթական կտրվածքով: Ռիսկերի կառավարման բաժինն իրականացնում է իրացվելիության կանոնավոր սթրես-թեստեր՝ տարբեր սցենարների տեսանկյունից: Բանկի իրացվելիության կառավարման վերաբերյալ որոշումները կայացվում են Ֆինանսական կոմիտեի կողմից և իրականացվում են Ռիսկերի կառավարման բաժնի կողմից:

Բանկը հաշվարկում է նաև իրացվելիության պարտադիր ցուցանիշներ օրական կտրվածքով՝ ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների համաձայն:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է դրամական միջոցների չգեղչված հոսքերի տեղաբաշխումը Բանկի ֆինանսական պարտավորությունների և չճանաչված վարկավորման պարտավորվածությունների գծով՝ ըստ պայմանագրով սահմանված առավել վաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակում ներկայացված ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների պայմանագրային չգեղչված հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների կամ պարտավորվածությունների գծով: Այս ֆինանսական պարտավորությունների և չճանաչված վարկավորման պարտավորվածությունների գծով Բանկի կողմից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերը կարող են էականորեն տարբերվել սույն վերլուծությունից:

Իրացվելության դիրքը 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսք ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	1,529,012	13,288	68,039	88,770	2,567,144	4,266,253	3,721,914
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	11,534,546	2,427,260	2,027,697	4,263,974	796,952	21,050,429	20,547,443
Այլ փոխառություններ	1,719	3,120	5,018	10,160	629,849	649,866	525,259
Այլ պարտավորություններ	73,045	576	24	47	1,663	75,355	75,355
Ընդամենը պարտավորություններ	13,138,322	2,444,244	2,100,778	4,362,951	3,995,608	26,041,903	24,869,971
Վարկավորման պարտավորվածություն.	1,341,844	-	-	-	-	1,341,844	1,341,844

Իրացվելության դիրքը 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հետևյալն էր.

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսք ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	1,516,065	4,888	7,717	15,489	369,367	1,913,526	1,828,645
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	550,918	-	-	-	-	550,918	550,263
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	13,621,829	2,129,361	1,936,797	1,355,495	963,494	20,006,976	19,742,077
Այլ փոխառություններ	25	487	726	1,437	354,653	357,328	292,648
Այլ պարտավորություններ	58,259	2,216	-	-	23,341	83,816	83,816
Ընդամենը պարտավորություններ	15,747,096	2,136,952	1,945,240	1,372,421	1,710,855	22,912,564	22,497,449
Վարկավորման պարտավորվածություն.	1,653,047	-	-	-	-	1,653,047	1,653,047

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակով Բանկը պահում է դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներ, կառավարության պարտատոմսեր ներառող իրացվելի ակտիվներ, որոնց համար գործում է իրացվելի շուկա: Այս ակտիվները կարող են հեշտությամբ վաճառվել իրացվելիության պահանջները բավարարելու նպատակով: Այդ իսկ պատճառով, Բանկը անհրաժեշտ չի գտնում ներկայացնել այս ակտիվների ժամկետայնության վերլուծությունը՝ օգտագործողների կողմից իրացվելիության ռիսկի չափը և բնույթը գնահատելու համար:

Իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակով Բանկի կողմից կիրառվող հիմնական միջոցը իրացվելի ակտիվների ու ընդհանուր ակտիվների և իրացվելի ակտիվների ու ցպահանջ պարտավորությունների հարաբերակցությունների որոշումն է: Այս նպատակով իրացվելի ակտիվները ներառում են դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, կառավարության պարտատոմսերը, կառավարության պարտատոմսերի գրավով հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարները, որոնք գրավադրված չեն կամ որոնց օգտագործումն այլ կերպ սահմանափակված չէ: Ստորև ներկայացված են նշված հարաբերակցությունները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Իրացվելի ակտիվների ու ընդհանուր ակտիվների հարաբերակցությունը	37%	31%
Իրացվելի ակտիվների ու ցպահանջ պարտավորությունների հարաբերակցությունը	196%	116%

Վերը նշված հարաբերակցությունները կիրառվում են նաև ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված իրացվելիության սահմանաչափերի հետ համապատասխանությունը գնահատելու համար:

27 Կապիտալի կառավարում

Բանկի կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից:

Բանկը որպես կապիտալ սահմանում է տեղական օրենսդրությամբ բանկերի կապիտալի համար որպես բաղկացուցիչ սահմանված հոդվածները: ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն բանկերը պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը («կապիտալի համարժեքության ցուցանիշ») բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ սահմանված նվազագույն մակարդակը կազմում էր 12%: 2009թ. և 2008թ. ընթացքում Բանկի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում էր սահմանված մակարդակին:

28 Պարտավորվածություններ

Բանկը ունի վարկեր տրամադրելու պարտավորվածություններ: Այս պարտավորվածություններն իրենցից ներկայացնում են հաստատված վարկերի, վարկային քարտերի սահմանաչափերի և օվերդրաֆտների գծով պարտավորվածություններ:

Բանկը տրամադրում է ֆինանսական երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ՝ հաճախորդների պարտավորությունների կատարումն երրորդ անձանց հանդեպ երաշխավորելու նպատակով: Այս պայմանագրերն ունեն ֆիքսված ժամկետներ՝ սովորաբար մինչև հինգ տարի:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են պարտավորվածությունների պայմանագրային գումարներն ըստ դասերի: Աղյուսակում արտացոլված պարտավորվածությունների գումարները ենթադրում են, որ գումարներն ամբողջովին տրամադրված են: Աղյուսակում ներկայացված երաշխիքները ներկայացնում են առավելագույն հաշվապահական վնասը, որը կգրանցվի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ,

Եթե պայմանագրային կողմերը չիրականացնեն իրենց կողմից ստանձնած պարտավորությունները:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Պայմանագրային գումար		
Վարկային քարտերի գծով պարտավորվածություններ	851,968	518,934
Ոչ ֆինանսական երաշխիքներ	611,642	670,495
Վարկերի և վարկային գծերի գծով պարտավորվածություններ	286,771	616,544
Չօգտագործված օվերդրաֆտներ	203,105	517,569
	1,953,486	2,323,542

Վարկավորման վերը ներկայացված ընդհանուր պարտավորվածությունները չեն ենթադրում դրամական միջոցների գծով ապագա պահանջներ, քանի որ այս պարտավորվածությունների մեծամասնությունը կարող է ուժը կորցնել կամ դադարել գործել մինչև վերջիններիս կատարման ժամկետը:

29 Գործառնական վարձակալություն

Վարձակալություն, որտեղ Բանկը հանդես է գալիս որպես վարձակալ

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարները հետևյալն են.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	269,869	172,835
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	1,046,773	503,453
Ավելի քան հինգ տարի ժամկետով	522,600	486,146
	1,839,242	1,162,434

Բանկը վարձակալում է մի շարք տարածքներ և սարքավորումներ գործառնական վարձակալության պայմաններով: Վարձակալության սկզբնական ժամկետը սովորաբար կազմում է հինգից տասն տարի՝ այդ ժամկետից հետո վարձակալության պայմանագիրը նորացնելու հնարավորությամբ: Այս վարձակալություններից ոչ մեկը պայմանական ռենտա չի ներառում:

2009թ. ընթացքում գործառնական վարձակալության գծով ճանաչվել է 279,443 հազար դրամ գումարով ծախս (2008թ-ին՝ 179,962 հազար դրամ):

30 Պայմանական դեպքեր

Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Բանկն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատման և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորությունների հանդեպ, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց առաջացած Բանկի տարածքում տեղի ունեցած պատահարներից կամ նրա գործունեությունից հասցված վնասից:

Իրավական պարտավորություններ

Բանկի ղեկավարությունը տեղյակ չէ Բանկի դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

Հարկային օրենսդրության հակասություններ և երկիմաստություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք հաճախ հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերն ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային տարին ենթակա է ստուգման հարկային մարմինների կողմից հաջորդ երեք օրացուցային տարիների ընթացքում:

Այս հանգամանքները կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել Հայաստանում: Բանկի ղեկավարությունը հավատացած է, որ համապատասխանորեն է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և Բանկի համար հետևանքները կարող են լինել էական, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի կիրառել իրենց մեկնաբանությունները:

31 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Վերահսկողություն

Բանկի մայր ընկերությունն է «Գազպրոմբանկ» ԲԲԸ-ն: «Գազպրոմբանկ» ԲԲԸ-ի մայր ընկերությունն է «Գազֆոնդ» ԲԲԸ-ն: «Գազպրոմբանկ» ԲԲԸ-ի նկատմամբ նշանակալից վերահսկողություն ունեցող կողմ է հանդիսանում «Գազպրոմ» ԲԲԸ-ն:

Բանկի մայր ընկերությունը պատրաստում է հանրությանը մատչելի ֆինանսական հաշվետվություններ:

Գործարքներ Խորհրդի և ղեկավարության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է աշխատակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար (տես՝ ծանոթագրություն 11):

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Խորհրդի անդամներ	18,571	-
Ղեկավարության անդամներ	181,713	227,755
	200,284	227,755

Ստորև ներկայացված են Խորհրդի և ղեկավարության անդամների հետ գործարքների մնացորդներն ու միջին տոկոսադրույքները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2009թ. հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք, %	2008թ. հազ. դրամ	Միջին տոկոսադրույք, %
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Հաճախորդներին տրված վարկեր	85,013	11%	56,926	11%
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	25,538	6%	348,185	8%

Ստորև ներկայացված են Խորհրդի և ղեկավարության հետ գործարքների գծով շահույթի կամ վնասի կազմում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար:

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	9,618	6,162
Տոկոսային ծախս	12,866	20,994

Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Այլ կապակցված կողմերը ներառում են մայր ընկերությունը, Գազպրոմ Խմբի ընկերությունները, Ռուսաստանի Դաշնության ընդհանուր վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունները և Խորհրդի ու ղեկավարության անդամների ընտանիքների անդամները: Ստորև ներկայացված են 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները, համապատասխան միջին տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2009թ. շահույթի կամ վնասի կազմում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր ընկերություն		Գազպրոմ Խմբի ընկերություններ		Այլ		Ընդամենը
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր.	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր.	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր.	հազ. դրամ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	61,787	0.5%	-	-	-	-	61,787
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	-	15,734	-	-	-	15,734
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	-	-	-	-	1,307,084	6%	1,307,084
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	221,477	15%	1,614,259	12%	1,835,736
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	-	207,800	10%	-	-	207,800
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	1,512,500	9%	-	-	-	-	1,512,500
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	2,216,807	3%	392,719	5%	2,609,526
Արտահաշվեկշռային հոդվածներ							
Երաշխիքներ	-	-	75,274	-	-	-	75,274
Վարկավորման պարտավորվածություններ	-	-	237	-	-	-	237
Շահույթ (վնաս)							
Տոկոսային եկամուտ	601	-	48,243	-	81,698	-	130,542
Տոկոսային ծախս	76,978	-	167,959	-	48,413	-	293,350
Եկամուտ/(ծախս) կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով	(129)	-	117,208	-	3,257	-	120,336
Չուտ շահույթ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից	(49,671)	-	(9,424)	-	47,001	-	(12,094)
Չուտ շահույթ վաճառքի համար մատչելի ակտիվներից	47,118	-	-	-	-	-	47,118
Չուտ շահույթ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներից	-	-	98,651	-	-	-	98,651
Ընդհանուր և վարչական ծախսեր	-	-	9,146	-	-	-	9,146

*«Առեկսիմբանկ-Գազպրոմբանկի խումբ» ՓԲԸ
2009թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա
ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ*

Ստորև ներկայացված են 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները, համապատասխան միջին տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2008թ. շահույթի կամ վնասի կազմում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	Մայր ընկերություն		Գազպրոմ Խմբի ընկերություններ		Այլ		Ընդամենը հազ. դրամ
	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր.	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր.	հազ. դրամ	Միջին տոկոսադր.	
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	191,145	3%	-	-	-	-	191,145
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	-	149,601	13%	1,772,569	12%	1,922,170
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	-	-	207,137	10%	-	-	207,137
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	1,477,813	16%	-	-	23,750	-	1,501,563
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	-	-	6,351,074	4%	50,665	-	6,401,739
Արտահաշվեկշռային հոդվածներ							
Երաշխիքներ	-		6,700		-	-	6,700
Վարկավորման պարտավորվածություններ	-		100,000		26,857	-	126,857
Շահույթ (վնաս)							
Տոկոսային եկամուտ	4,277		19,537		92,586		116,400
Տոկոսային ծախս	28,072		133,512		8,484		170,068
Եկամուտ կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով	296		5,743		47		6,086

32 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Տարեվերջի դրությամբ դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում արտացոլված դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են հետևյալ հոդվածներից.

	2009թ. հազ. դրամ	2008թ. հազ. դրամ
Դրամական միջոցներ	3,648,193	2,617,839
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ – նոստրո հաշիվներ	6,034,313	2,731,094
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ – նոստրո հաշիվներ	594,303	4,522,687
	10,276,809	9,871,620

33 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Վաճառքի համար մատչելի գնանշվող ակտիվների իրական արժեքը գնահատվել է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ գնանշվող շուկայական գների հիման վրա՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները:

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները, բացառությամբ ստորև ներկայացվածների, հաշվարկվում են կիրառելով դրամական միջոցների զեղչված հոսքերի մեթոդիկան՝ հիմնված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա՝ օգտագործելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ պայմաններով գործիքի նկատմամբ կիրառելի զեղչման դրույքը: Ինչպես ներկայացված է ծանոթագրություն 17-ում, 4,066 հազար դրամ հաշվեկշռային արժեքով վաճառքի համար մատչելի չգնանշվող բաժնային արժեթղթերի իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել:

Բոլոր ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ վաճառքի համար մատչելի չգնանշվող բաժնային արժեթղթերի, գնահատված իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Ստորև աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով գրանցված ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը, որոնց իրական արժեքը հիմնված է գնանշվող շուկայական գների վրա կամ հաշվարկվում է շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկայի միջոցով՝ 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Գնանշված շուկայական գին հազ. դրամ	Շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկա հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
		-	
Ֆինանսական ակտիվներ			
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	15,734	15,734
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	134,445	-	134,445

Ստորև աղյուսակում ներկայացված է իրական արժեքով գրանցված ֆինանսական գործիքների վերլուծությունը, որոնց իրական արժեքը հիմնված է գնանշվող շուկայական գների վրա կամ հաշվարկվում է շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկայի միջոցով՝ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Գնանշված շուկայական գին հազ. դրամ	Շուկայի դիտարկելի տվյալների վրա հիմնված գնահատման մեթոդիկա հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Ֆինանսական ակտիվներ			
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	92,396	-	92,396

2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չուներ այնպիսի ֆինանսական գործիքներ, որոնց իրական արժեքը որոշելու համար կիրառվել էր ոչ շուկայական դիտարկելի տվյալների օտագործումն ենթադրող գնահատման մեթոդիկա:

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գումարը, որով ֆինանսական գործիքը կարող է փոխանակվել իրագել, պատրաստական և անկախ կողմերի միջև գործարքում: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է մեկնաբանվի որպես իրացվելի՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

34 Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են Բանկի տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2009թ. և 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև այս ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2009թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			2008թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	Այլ արտարժույթ
Տոկոսակիր ակտիվներ						
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ						
- Նոստրո հաշիվներ	0.0%	0.4%	1.0%	0.0%	1.6%	2.9%
- Վարկեր և ավանդներ	-	1.6%	2.5%	-	1.6%	2.9%
Հակադարձ հետգնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	5.9%	-	-	-	-	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	16.9%	15.2%	17.4%	17.0%	14.5%	15.5%
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	9.3%	-	-	8.5%	-	-
Տոկոսակիր պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ – Վարկեր	7.2%	-	9%	7.5%	-	25.0%
Հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք գումարներ	-	-	-	7.3%	-	-
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ						
- Ընթացիկ հաշիվներ և ցլահանջ ավանդներ	1.3%	0.8%	0.4%	0.5%	0.5%	0.5%
- Ժամկետային ավանդներ	10.3%	8.8%	5.6%	9.3%	8.7%	5.5%
Այլ փոխառություններ						
- Վարկեր ֆինանսական կազմակերպություններից	7.5%	4.0%	-	-	3.1%	-
- Ստորադաս փոխառություններ	-	9.0%	-	-	9.0%	-

35 Ժամկետայնության վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների պայմանագրով նախատեսված մինչև մարումն ընկած ժամանակահատվածն առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.:

	Մինչև 1 ամիս հազ. դրամ	1-ից 3 ամիս հազ. դրամ	3-ից 12 ամիս հազ. դրամ	1-ից 5 տարի հազ. դրամ	Ավելի քան 5 տարի հազ. դրամ	Անժամկետ հազ. դրամ	Ժամկետանց հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Գրամական միջոցներ	3,648,193	-	-	-	-	-	-	3,648,193
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	6,034,313	-	-	-	-	2,500	-	6,036,813
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	594,303	-	149,142	-	-	-	-	743,445
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	15,734	-	-	-	-	-	-	15,734
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	3,787,762	-	-	-	-	-	-	3,787,762
Հաճախորդներին տրված վարկեր	657,125	1,451,784	7,586,097	11,046,693	575,350	-	92,426	21,409,475
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	-	-	-	-	-	138,511	-	138,511
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	9,176	-	449,176	198,624	-	-	-	656,976
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	2,356,159	-	2,356,159
Այլ ակտիվներ	175,760	39,521	12,969	355	-	270	-	228,875
Ընդամենը ակտիվներ	14,922,366	1,491,305	8,197,384	11,245,672	575,350	2,497,440	92,426	39,021,943
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	1,522,337	2,486	20,349	2,176,742	-	-	-	3,721,914
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	11,518,442	2,398,618	5,950,373	676,271	3,739	-	-	20,547,443
Այլ փոխառություններ	1,106	1,282	7,088	419,108	96,675	-	-	525,259
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-	-	-	-	99,867	-	99,867
Այլ պարտավորություններ	74,803	576	46,364	42	-	1,621	-	123,406
Ընդամենը պարտավորություններ	13,116,688	2,402,962	6,024,174	3,272,163	100,414	101,488	-	25,017,889
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	1,805,678	(911,657)	2,173,210	7,973,509	474,936	2,395,952	92,426	14,004,054
Զուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	(5,073,922)	(303,087)	2,450,024	10,134,568	310,834	2,295,443	119,079	9,932,939
Կուտակային գուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	1,805,678	894,021	3,067,231	11,040,740	11,515,676	13,911,628	14,004,054	14,004,054
Կուտակային գուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	(5,073,922)	(5,377,009)	(2,926,985)	7,207,583	7,518,417	9,813,860	9,932,939	9,932,939

Քանի որ ֆինանսական գործիքների մեծ մասը ֆիքսված դրույքով պայմանագրեր են, մինչև պայմանագրային մարմանը մնացած ժամանակահատվածները ներկայացնում են նաև պայմանագրային տոկոսադրույքի վերանայման ամսաթվերը:

Աղյուսակում ներկայացված գումարներն իրենցից ներկայացնում են ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և չեն ներառում տոկոսների ապագա վճարումները:

«Ժամկետանց» սյունակում ներառված է ֆինանսական գործիքների միայն պայմանագրով նախատեսված համաձայն ժամկետանց մասը:

Գեկավարությունը գտնում է, որ չնայած ՀՀ Քաղաքացիական օրենսգրքով թույլատրվող անհատների ժամկետային ավանդների ժամկետից շուտ ելքագրման հնարավորությանը, այս հաճախորդների հաշիվների տարբերակումն ըստ քանակի և տեսակի ու Բանկի նախկին փորձը վկայում են, որ դրանք հանդիսանում են ֆինանսավորման երկարաժամկետ ու կայուն աղբյուր:

36 Ակտիվները և պարտավորություններն ըստ արժույթների

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2009թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	<u>ՀՀ դրամ հազ. դրամ</u>	<u>ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ</u>	<u>Եվրո հազ. դրամ</u>	<u>Ռուսական ռուբլի հազ. դրամ</u>	<u>Այլ արտարժույթ հազ. դրամ</u>	<u>Ընդամենը հազ. դրամ</u>
Ակտիվներ						
Գրանական միջոցներ	1,424,999	366,444	91,606	1,750,324	14,820	3,648,193
ՀՀ կենտրոնական բանկում տեղաբաշխված միջոցներ	1,185,897	3,934,415	916,501	-	-	6,036,813
Բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ	516	448,423	224,967	69,511	28	743,445
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ	-	-	15,734	-	-	15,734
Հակադարձ հետզմման պայմանագրերի գծով ստացվելիք գումարներ	3,787,762	-	-	-	-	3,787,762
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12,331,760	8,823,127	249,526	5,062	-	21,409,475
Վաճառքի համար մատչելի ակտիվներ	138,511	-	-	-	-	138,511
Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ	656,976	-	-	-	-	656,976
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	2,356,159	-	-	-	-	2,356,159
Այլ ակտիվներ	178,599	25,666	11,250	13,360	-	228,875
Ընդամենը ակտիվներ	22,061,179	13,598,075	1,509,584	1,838,257	14,848	39,021,943
Պարտավորություններ						
Բանկերի ավանդներ և մնացորդներ	2,202,514	3,993	1,220	1,514,187	-	3,721,914
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ	5,704,395	12,438,732	1,967,156	426,304	10,856	20,547,443
Այլ փոխառություններ	143,849	381,410	-	-	-	525,259
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	99,867	-	-	-	-	99,867
Այլ պարտավորություններ	102,764	12,406	5,547	2,563	126	123,406
Ընդամենը պարտավորություններ	8,253,389	12,836,541	1,973,923	1,943,054	10,982	25,017,889
Չուտ հաշվեկշռային դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	13,807,790	761,534	(464,339)	(104,797)	3,866	14,004,054
Չուտ արտահաշվեկշռային դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	(35,989)	(412,538)	448,527	-	-	-
Չուտ հաշվեկշռային և արտահաշվեկշռային դիրքերը առ 31 դեկտեմբերի 2009թ.	13,771,801	348,996	(15,812)	(104,797)	3,866	14,004,054
Չուտ դիրքը առ 31 դեկտեմբերի 2008թ.	10,515,962	(538,430)	1,432	(50,095)	4,070	9,932,939